

موشک‌های خود قرار داد. با این حال، حتی در خصوص این اقدام رکن مقاومت مستقر در لبنان که گروهی از ابتدا ساخته و پرداخته جمهوری اسلامی بوده، قوی‌ترین گروه حاضر در لیست محور مقاومت قرار می‌گیرد و به نگیں تاج پادشاهی ایران معروف است نیز مشخص نیست که آیا با هماهنگی و کسب موافقت از سوی ایران صورت گرفته است یا خیر؛ چراکه آیت‌الله خامنه‌ای، رهبر انقلاب در ۱۸ مهرماه یعنی سه روز پس از عملیات طوفان الاقصی در یک سخنرانی مهم، صراحتاً و به‌صورت شفاف، این عملیات را عملیاتی کاملاً فلسطینی دانستند و گفتند: «حامیان رژیم و بعضی از افراد خود رژیم غاصب یاهو گویی‌هایی در این دو سه روز کردند و ادامه دارد؛ از جمله اینکه ایران اسلامی را پشت این حرکت معرفی می‌کنند، اشتباه می‌کنند، ما البته از فلسطین و مبارزات دفاع می‌کنیم. ما پیشانی و بازوی طراحان مدبر و هوشمند و جوانان فلسطینی را می‌بوسیم، اما آن‌ها که می‌گویند حماسه اخیر کار غیرفلسطینی‌ها است دچار محاسبه غلط شده‌اند. آن‌ها ملت فلسطین را نشناخته‌اند و دست کم گرفته‌اند.»

سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله لبنان اما در نخستین سخنرانی خود پس از عملیات طوفان الاقصی، هر چند بر سخنان رهبر ایران مبنی بر عدم اطلاع از عملیات حماس صحنه گذاشت اما هم‌زمان گفت: «مقاومت اسلامی لبنان از ۸ اکتبر وارد نبرد واقعی شده که فقط اشخاصی که در مرزها هستند می‌توانند آن را احساس کنند». با این حال دیری نپایید که نته‌ها اشخاصی که در مرزها هستند که کل مردم لبنان تا شمالی‌ترین شهرها یعنی بعلبک، جنک را یا شکستن دیوار صوتی و بمباران توسط جنگنده‌های اسرائیلی احساس کردند. امروز و پس از گذشت یک‌سال از تصمیم حزب‌الله برای گشودن جبهه‌ای در شمال فلسطین اشغالی، تبعات تصمیمی که ۸ اکتبر، پای اصلی‌ترین رکن محور مقاومت را به جنگ باز کرد، بیش از پیش مشخص شده و این در حالی است که جنگ همچنان ادامه دارد.

حزب‌الله که توانسته بود برای ۱۸ سال و پس از پایان جنگ ۲۰۰۶، با ایجاد موازنه وحشت، برای لبنان و حتی ایران ایجاد بازدارندگی کند تا جایی که توانایی و سلاح‌های گردان رضوان (واحد نیروهای عملیات ویژه) این جنبش، بارها به موضوع تحلیل‌های رسانه‌های غربی تبدیل شده بود. حالا در حالی سال دوم جنگ را آغاز کرده است که حلقه فرماندهی این گردان شهید و ضاحیه‌جنوبی بیروت و سایر شهرهای شیعه‌نشین لبنان هر روز هدف حمله جنگنده‌های اسرائیلی قرار می‌گیرند. همچنین شهادت سیدحسن نصرالله، دبیرکل حزب‌الله نیز تا حد قابل توجهی هیمنه این رکن مهم محور مقاومت را زیر سوال برد چراکه تا پیش از این، شاید کمتر کسی گمان می‌کرد که روزی اسرائیل به محل حضور این رهبر قدرتمند خاورمیانه پی ببرد.

انصارالله یمن

حوثی‌های یمن یا همان انصارالله که ایران آن را بخشی از محور مقاومت می‌داند، خیلی زود و پس از حزب‌الله وارد صحنه نبرد شدند. این گروه با حملات خود علیه کشتی‌های مرتبط با رژیم صهیونیستی، موجب شد تا ائتلافی از کشورهای همچون آمریکا و انگلیس ناوهای خود را برای تأمین امنیت امنیت دریانوردی می‌نامیدند وارد آب‌های منطقه کنند. انصارالله هر چند بخشی از محور مقاومت نامیده می‌شود و از حمایت مادی و معنوی ایران نیز برخوردار است اما به اذعان بسیاری از تحلیلگران، یکی از گروه‌هایی است که کمترین میزان هماهنگی را با تهران دارد. این مسئله در مذاکرات میان ایران و عربستان برای ازسرگیری روابط دیپلماتیک، بیش از گذشته شفاف

شد چراکه ریاض خواهان مداخله ایران برای توقف حملات انصارالله بود اما ایران با علم بر خصوصیات و منش این گروه، حاضر به پذیرش شرط سعودی نبود و همین موضوع نیز موجب افزایش دورهای مذاکرات شد تا در نهایت این چین باشد که به‌عنوان میانجی میان دو کشور خاورمیانه وارد عمل شود. این در حالی است که موضوع میزان نفوذ ایران در انصارالله در جریان جنگ این گروه با عربستان، محل بحث و گفت‌وگوست.

در جریان حملات انصارالله به کشتی‌های باربری اروپایی و کشتی‌هایی که به مقصد بنادر اراضی اشغالی در حرکت بودند نیز خبرهایی مبنی بر درخواست ایالات متحده از ایران برای توقف این حملات وجود داشت. شورای خاورمیانه در امور جهانی در مقاله‌ای با عنوان «نقش ایران در جنگ یمن: نفوذ واقعی و دستاوردهای منطقه‌ای» می‌نویسد: «بحث پیرامون رابطه ایران و حوثی‌ها موضوعی تکراری است. برخی این گروه را نماینده ایران می‌دانند، در حالی که برخی دیگر ادعا می‌کنند که این گروه یک بازیگر مستقل است، رابطه تهران و انصارالله پیچیده است؛ دیدگاه‌ها و علایق آنها براساس عوامل مختلف مذهبی، سیاسی و تاریخی متفاوت است. به جای یک نماینده ایرانی، یک نیروی سازمان‌یافته است که اهداف خود را از طریق سیاست‌های عملگرایانه دنبال می‌کند. در عین حال، ایران از قدرت گرفتن حوثی‌ها برای نفوذ در یمن استفاده کرده است. خاستگاه جنبش حوثی با دیگر شبه‌نظامیان همسو با تهران متفاوت است و این گروه مانند حزب‌الله و برخی گروه‌های شبه‌نظامی عراقی توسط ایران تأسیس نشده است.»

حشدالشعبی (گروه‌های شیعه عراقی)

گروه کتائب حزب‌الله به‌عنوان یکی از گروه‌های شاخص در محور مقاومت در عراق از ۱۷ اکتبر و درحالی‌که حزب‌الله لبنان و انصارالله یمن حملات خود را متوجه اسرائیل کرده بودند، در مسیری متفاوت، حملات خود را علیه پایگاه‌های آمریکایی در منطقه آغاز کرد و در این مسیر تا جایی پیش رفت که در جریان حمله به یک پایگاه ایالات متحده در مرز سوریه و اردن موسوم به برج ۲۲، سه سرباز آمریکایی کشته شدند. این حمله که خشم کاخ سفید را در پی داشت موجب شد تا این نگرانی به وجود بیاید که شاید ایالات متحده بخواهد در پاسخ، موضعی از جمهوری اسلامی ایران را هدف قرار دهد که در نتیجه آن شرایط منطقه به شدت غیرقابل پیش‌بینی می‌شد اما واکنش‌گتن ترجیح داد همچنان همین گروه عراقی را هدف انتقام خود بدانند. این همه داستان نبود و در اقدامی غیرمنتظره، گروه کتائب حزب‌الله عراق در بیانیه‌ای از تعلیق عملیات نظامی علیه نیروهای آمریکایی تا اطلاع ثانوی خبر داد. دبیرکل کتائب حزب‌الله در این بیانیه گفت: «با اعلام تعلیق عملیات نظامی و امنیتی علیه نیروهای اشغالگر - به‌منظور جلوگیری از شرمساری دولت عراق - به دفاع از مردم خود در غزه به روش‌های دیگر ادامه می‌دهیم». در بخش مهم این بیانیه از جمهوری اسلامی ایران نام برده شده و آمده است: «برادران ما در محور مقاومت به‌ویژه در ایران نمی‌دانند ما چگونه جهاد می‌کنیم و بارها به تشدید تنش‌های ما اعتراض کرده‌اند.»

این بیانیه کتائب حزب‌الله موجب شد تا فصل جدیدی با یک ابهام مهم در خصوص میزان نفوذ ایران در گروه‌های عراقی که پس از حزب‌الله لبنان، بیشترین قربایت ایدئولوژیکی را با جمهوری اسلامی ایران دارند و بخش قابل توجهی از آن‌ها در جریان جنگ ایران و عراق و توسط سپاه پاسداران ایران سازماندهی شدند، گشوده شود.

تحلیل رفتار کتائب حزب‌الله عراق پس از ۱۷ اکتبر حاکی از این واقعیت است که این گروه‌های شبه‌نظامی

تلاش کرده‌اند تا با استفاده از تحولات پس از عملیات حماس، فشار حملات خود را علیه نیروهای آمریکایی حاضر در عراق افزایش داده و موجب خروج این نیروها از خاک کشورشان شوند و در عین حال وزن سیاسی خود را در میان سایر گروه‌های مقاومت افزایش دهد. موضوع رقابت میان گروه‌هایی که تا پیش از این تحت نام حشدالشعبی و تحت رهبری سردار قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس عمل می‌کردند، پس از شهادت این دو فرمانده مهم، بیش از گذشته مشخص و موجب شد تا در بزنگاهی مانند آنچه در بیانیه کتائب حزب‌الله آمده، نمود بیرونی پیدا کند. همین اختلافات نیز موجب شد تا در سفر مهم رئیس‌جمهور کشورمان به عراق، دیداری میان پزشک‌های و تمامی گروه‌های چار چوب هماهنگی احزاب شیعه عراق به میزبانی سیدعمار حکیم برگزار شود. رئیس‌جمهور در این دیدار خطاب به اعضای الاطاراتنسیقی گفت: «تمام تلاش دشمنان این است که در جوامع اسلامی کانون‌های متعدد ایجاد کنند تا در آنها هر کسی ساز خود را بزند و در اجتماع سرگردانی درست شود، درحالی‌که چاره مشکل ما وحدت و انسجام است.»

سوریه

عضویت جمهوری عربی سوریه در محور مقاومت با اصل هم‌پیمانی با جمهوری اسلامی ایران، موضوعی است که بارها به موضوع بحث میان تحلیلگران و افکار عمومی داخل کشور تبدیل و این امر پس از حضور نظامی ایران در این کشور برای حمایت از حکومت بشار اشد و پس از آن مبارزه با داعش، بیش از گذشته چالش برانگیز شده است. در نتیجه، هر بار عملکرد دمشق و مواضع رئیس‌جمهور این کشور با مواضع و منافع ایران همراستا نباشد، موضوع هزینه مادی و انسانی ایران در سوریه به موضوع بحث میان نخبگان و عامه جامعه تبدیل می‌شود. جدیدترین مورد چنین واکنشی از سوی افکار عمومی را می‌توان در حمایت سوریه از بیانیه اتحادیه عرب در خصوص جزایر سه‌گانه مورد ادعای امارات متحده عربی مشاهده کرد. سوریه که پس از ۱۲ سال و پس از آنکه در جریان جنگ داخلی از سوی اتحادیه عرب طرد شده بود، توانست سال گذشته بار دیگر به جایی که به آن تعلق داشت بازگردد، جزو کشورهایی بود که نامش در بیانیه پایانی این نشست نیز ذکر شد که به صورت سنتی، همواره یکی از بندهای طی مربوط به ادعای امارات علیه ایران است. دمشق نیز مانند تمامی ارکان محور مقاومت و هم‌پیمانان منطقه‌ای ایران، در کنار همراهی با مواضع تهران، همواره ملاحظات خاص خود را نیز در کنش‌ها و مواضعش اعمال کرده است و یکی از این ملاحظات، تعلق این کشور به جامعه عرب منطقه است و سابقه حضور این کشور در کنار سایر کشورهای اتحادیه عرب در حمایت از ادعای ارضی امارات سابقه‌ای بسیار بیش از حضور در دو جلسه اخیر اتحادیه عرب دارد. سوریه همچنین در زمان ریاست‌جمهوری حافظ اسد تلاش کرده بود تا میانجی برگزاری مذاکراتی میان ایران و امارات برای تعیین تکلیف این ادعا شود.

از آغاز جنگ و در طول یک‌سال گذشته نیز بارها عملکرد سوریه و این بهام که آیا دمشق در تحولات اخیر نیز در کنار ایران ایستاده، به موضوع مباحث آکادمیک و رسانه‌ای تبدیل شده است چراکه به‌رغم مواضع اعلامی دمشق مبنی بر حمایت از اقدام مقاومت فلسطین و همچنین بیانیه‌هایی که علیه اسرائیل و حتی در حمایت از اقدام نظامی واکنشی ایران در دو مرحله علیه اسرائیل صورت گرفت، سوریه اقدامی عملی و یا حمایتی لجستیکی را در حمایت از فلسطین و پس از آن لبنان صورت نداده و این موضوع یک ابهام دیگر را به ابهامات در خصوص کل منسجم محور مقاومت افزوده است.

طبیعی است که این وضعیت قابل تداوم نبود و باید خیلی زودتر مورد محاسبه قرار می‌گرفت به این معنا که برای مثال در کشوری مانند عراق نمی‌توان در کنار ارتش، از یک یا چند گروه شبه‌نظامی حمایت شود. ضمن اینکه همانطور که پیش‌تر اشاره کردم، بخش قابل توجهی از این گروه‌ها، دارای اولویت در خصوص امنیت و قدرت خودشان در عرصه سیاست داخلی هستند و حتی مبارزه آن‌ها در کنار ایران برای شکست داعش در همین چارچوب قابل ارزیابی است. همچنین باید بر این نکته تأکید کنم که یکی از اشتباهات بزرگ حزب‌الله لبنان حضور در جنگ سوریه بود که باعث شد موقعیت این گروه تضعیف شده و پایگاهش را در داخل کشور و جهان عرب از دست بدهد. همینطور در موضوع ورود به جنگ غزه نیز شاهد اشتباه محاسباتی از سوی این گروه بودیم که نته‌تها نتوانست فشار حملات اسرائیل علیه غزه را کم کند بلکه بهانه‌ای به دست اسرائیل داد تا به لبنان حمله کند و حملات به غزه را نیز افزایش دهد. این اشتباه محاسباتی بار دیگر فضا را در لبنان نیز علیه حزب‌الله کرده تا جایی که شاهد بودیم نخست‌وزیر این کشور بار دیگر از خلع سلاح حزب‌الله سخن گفته است و خواستار اجرای قطعنامه ۱۷۰۱ شده است.

دیپلمات‌ها

تاکید بر تقویت روابط با عمان

مسعود پزشکیان ظهر چهارشنبه در تماس تلفنی هیثم بن طارق، سلطان عمان در پاسخ به ابراز خشنودی وی نسبت به روابط حسنه و مستحکم دو کشور و ابراز تمایل برای گسترش و تعمیق این روابط، متقابلاً روابط صمیمی تهران - مسقط را باعث خرسندی خود دانست و بر عزم کشورمان برای تقویت بیش از پیش تعاملات فی‌مابین تأکید کرد. رئیس‌جمهور افزود: «تقویت روابط دوستانه و صمیمی میان کشورهای منطقه و نیز گسترش همکاری‌های منطقه‌ای ضامن رسیدن به یک نگاه و زبان مشترک برای حل مسائل منطقه ما به‌عنوان بستر توسعه جمعی کشورها و ارتقای رفاه، آرامش و آسایش ملت‌های ما است.» پزشکیان گفت: «اگر ما کشورهای اسلامی با یکدیگر ید واحد باشیم، رژیم صهیونیستی جرأت نخواهد کرد اینگونه راحت جنایت کند و آمریکا و کشورهای غربی نیز از او حمایت کنند.» رئیس‌جمهور ضمن قدردانی از مواضع اصولی عمان در قبال جنایات رژیم صهیونیستی در غزه و لبنان، خواستار اعمال فشار بیشتر به حامیان رژیم صهیونیستی برای متوقف کردن ماشین کشتار و جنایت این رژیم شد. هیثم بن طارق نیز در این گفت‌وگوی تلفنی با قدردانی و حمایت از مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران در قبال مسائل منطقه از جمله درباره غزه و لبنان و بر ضرورت پرهیز از اعمال استانداردهای دوگانه در برخورد کشورهای غربی با این مسئله تأکید کرد. سلطان عمان حمایت از حقوق مردم مظلوم غزه و لبنان را جزو اولویت‌ها و دغدغه‌های جدی کشورش برشمرد و تصریح کرد: «عمان همواره تأکید کرده که استمرار حمایت کشورهای غربی از جنایات اسرائیل، به‌هیچ‌وجه قابل قبول و توجیه‌نیست.»

سفر عراقچی به مصر و اردن

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران که در دور جدید دیپلماسی فشرده منطقه‌ای طی دو هفته اخیر، به اردن سفر کرده است، روز چهارشنبه با عبدالله دوم، پادشاه اردن و ایمن الصفدی، معاون نخست‌وزیر و وزیر خارجه پادشاهی اردن هاشمی دیدار و گفت‌وگو کرد. عراقچی پیش از این به لبنان، سوریه، عربستان، قطر، عراق و عمان سفر کرده بود و قرار است پس از اردن به ترکیه و مصر سفر کند. این اولین سفر یک وزیر خارجه ایران به اردن از سال ۲۰۱۴ است. طبق بیانیه وزارت خارجه ایران، عراقچی در دیدار با وزیر خارجه اردن ضمن مروری بر وضعیت بحرانی منطقه در نتیجه تداوم نسل‌کشی رژیم صهیونیستی در غزه و تهاجم گسترده آن به لبنان، بر ضرورت اقدام جمعی کشورهای منطقه برای متوقف کردن ماشین جنگی رژیم اشغالگر و جلوگیری از گسترش دامنه جنگ و حراست از ثبات و امنیت منطقه در راستای منافع ملت‌های منطقه تأکید کرد. ایمن الصفدی، وزیر خارجه اردن نیز با ابراز نگرانی شدید از وخامت شرایط امنیتی منطقه، موضع کشورش مبنی بر ضرورت پایان دادن به کشتار مردم بی‌گناه فلسطین و لبنان و نیز توقف تجاوزات علیه لبنان و جلوگیری از بی‌ثباتی بیشتر در منطقه را مورد تأکید قرار داد. طرفین همچنین بر اهمیت بسیج کشورهای منطقه و جامعه جهانی جهت کمک به آوارگان در غزه و لبنان و سوریه تأکید کردند. اسماعیل بقاتی، سخنگوی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران نیز در شبکه اجتماعی ایکس نوشت: «ضرورت توقف جنایات و تجاوزات اسرائیل برای حراست از صلح منطقه مورد تأکید طرفین بود.» از سوی دیگر شب گذشته عراقچی وارد قاهره پایتخت مصر شد و مورد استقبال مقامات این کشور قرار گرفت. این اولین سفر یک وزیر امور خارجه ایران به مصر در ۱۲ سال گذشته است.

رقابت‌های داخلی و حفظ تمامیت ارضی خود بهره می‌گیرند و ایران هم از ابزار حزب‌الله برای پیشبرد اهداف خود استفاده می‌کند. گروه‌های عراقی نیز اهدافی در حوزه سیاست داخلی دارند و برای برتری در این رقابت از جمهوری اسلامی ایران کمک می‌گیرند. در نتیجه اینگونه نیست که تنها مسئله این گروه‌ها ایران و یا مبارزه با اسرائیل و آرمان فلسطین باشد و گاهی موضوع فلسطین تنها به توجیهی برای بسط فعالیت‌هایشان تبدیل می‌شود. اصل مطلب اغلب این گروه‌ها مسائل و رقابت‌های داخلی است. **۴در خصوص میزان نفوذ و تبعیت این گروه‌ها از راهبرد و سیاست‌های جمهوری اسلامی ایران همواره در هاله‌ای از ابهام قرار داشته و حتی در بزنگاه‌هایی نیز این سوال بیش از پیش مطرح شده است که آیا این گروه‌ها مستقل از تهران تصمیم می‌گیرند یا این ایران است که نمی‌خواهد گروه‌های مقاومت از او تبعیت محض داشته باشند؛ شما کدام گزاره را بیشتر نزدیک به واقعیت می‌دانید؟**

آن چیزی که آن‌ها از ایران می‌خواهند صرفاً حمایت مالی و تسلیحاتی است و البته این هم نسبی است؛ به این معنا که تا زمانی که در همراهی با